

Λαογραφική έκπομπή της Πανελληνίου Ένώσεως Ποντιακών Σωματείων

Έκπομπή 78 (28-8-1975)

..... Σ Η Μ Α . Χ

Ακούτε την λαογραφική έκπομπή της Πανελληνίου Ένώσεως Ποντιακών Σωματείων - Ποντιακή Ήχώ - που γράφει και επιμελείται ο Στάθης Βεδοσταθιάδης.-

..... τό σήμα σβήνει

Αγαπητοί άκροαταί,

Τό πρώτο τραγούδι της έκπομπής μας είναι της Σάντας και αναφέρεται στην έθνική αντίσταση κατοίκων της μέ επί κεφαλής τον άειμνηστον όπλαρχηγό Εθιλείδη λίγο πριν από τον ξεριζωμό. Οι καιροί ήταν δύσκολοι τότε. Ο Εθιλείδης μέ τά παλλημάρια του αντιπαραθέτοντας τρόπο έναντι τρόμου, που άσχοϋσε ο άλλοθρησκος κατακτητής μέ τρόπο έξοντωτικό, κατόρθωσε νά προστατέψη και νά σώση αρκετές φιατοντάδες έλληνικών οικογενειών. Τό όνομά του έγινε θρύλος. Ο σανταΐος καπητεάν Εθιλείδης ήρθε στην Ελλάδα, όπου πέθανε από τυχαίο περιστατικό τό 1937. Δέν τον θρήνησαν μόνον οι συμπατριώται του σανταΐο αλλά και πολλοί άλλοι Πόντιοι.

Οι στίχοι για τον Εθιλείδη, που θα άκουστοϋν τώρα και που αναφέρονται στην ιστορία του, είναι καρποί από την μουσα του συμπατριώτη του έκλεκτου λυράρη και τραγουδιστή Τσορτανίνα.

..... ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Τό είδυλακό τραγούδι "χαμόμηλον", που ή ποντιακή μουσα τό τραγούδησε επί αιώνας στον Πόντο, παραμένει πάντοτε άθάνατο. Τό τραγουδοϋν και έδώ στην Ελλάδα οι απόγονοι των Ποντίων, για νά μετριάσουν την πεζότητα της σύγχρονης ζωής τους μέ τό άραΐο αισθηματικό περιεχόμενο του και την άπαλή του μελωδία.

Ὁ ἀληθινὸς ἔρωτας συγκινεῖ καὶ τὰ ἄψυχα δέντρα, ποὺ παραίνονται
ὅταν ἓνα ὥραῖο αἰθέθημα δὲν δικαιώνεται. Αὐτὸ εἶναι τὸ βαθύτερο νόημα
τοῦ τραγουδιοῦ.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Ἀκοῦστε τώρα δίστιχα τῆς ἀγάπης πάνω σὲ σκοπὸ τοῦ Δυτικοῦ Πόντ
καὶ σὲ ρυθμὸ συρτοῦ χοροῦ.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Καὶ τώρα τὸ ἀνέκδοτὸ μας. Φανερώνει τὴν κουτοπονηρία μερικῶν λαϊ-
κῶν τύπων, ποὺ ἐπιχειροῦν νὰ κοροῦδέψουν μερικοὺς ἀφελεῖς. Συνήθως οἱ
κουτοπόνηροὶ αὐτοὶ εἶναι καὶ τεμπέληδες, προσπαθώντας νὰ ζήσουν μὲ
ἓνα ὁποιοδήποτε εὐκόλο τρόπο.

- Πολλὰ δινέας ἔτον ὁ ἄνθρωπον. Ἡ γυναῖκα τ' ἐπουγαλεύτεν.

- Ἀναθεμά σε, ἔλεγεν ἄτον, κατ' ποῖσον καὶ νὰ ζοῦμε. Ποῖσον ἓναν
δουλεῖαν.

- Κιὰ ντό δουλεῖαν νὰ ἐφτάγω; Ἀχά, πέ με ἐσύ κι' ἐγὼ ἄς ἐφτάγω.

- Ὀκνέας εἶσαι, δινέας. Ὁ κόσμος μὲ τὰ φέμματα ζεῖ. Εὐρηιον κι'
ἐσύ τὸ μιγνὶν τῇ ζωῇς. Τιδὲν θὰν 'νι ἐπορεῖς νὰ ἐφτάς, ἐπαρ' ξερά χορτά-
ρια, τρίφον ἄτα καλὰ καλὰ κι' ἄς ἴνταν τὸζ', σιδὼν. Ἐπαρ' κι' ἓναν δα-
κτυλῦτραν καὶ ποῦλτσον σὰ μαχαλάδες ἀπὸ τὸ τὸζ' φύλλονος φάρμακον τεῦ-
νέ.

Ὁ δινέας ἐποίηεν ἄμον ντό εἶπεν ἄτον ἡ γυναῖκα τ'.

- Φύλλονος γιαντρικόδον. φύλλονος γκατρικόδον. κουτ'ζ' σὰ μα-
χαλάδας ὁ δινέας καὶ ἓναν δακτυλυτρέαν ἓναν φράγιον, ἓναν δακτυλυτρέαν
ἓναν φράγιον. Τῇ φύλλονος τὸ γιαντρικόδον ἐτελέθεν.

Ὅλεν τὰ ὑστερνὰ κάποιος γυναῖκα, ποὺ ἐγόρασεν ἐκεῖνε πὰ φύλλονος
γιαντρικόδον, ἐνοῦντσεν καλὰ καὶ ἐρώτεσεν ἄτον.

- Πατριώτη, ἄξον, ἀλλ' ἢ μπορεῖ νὰ μὴ ἐρώτεσαν ἐσε, ἢ ἐκεῖν' ἢ μπορεῖ
νὰ ἐξέρνε. Ἐγὼ 'νι ξέρω δοῦτο τὸ γιαντρικόδον, ντ' ἐδέκας με, πῶς θὰ γουλα-
νεύκουμ' ἄτο. Ἀπὸ ἄμον ἀλεῦρ' ἔν. Πῶς θὰ ἐφτάγω, γιὰ νὰ χάνταν τὰ φύλλα
ἀσ' ὁσπίτ'.

- Ἄ ἐγροῖζα. Ἄξον, εἶπεν ἐκεῖνος. Πρῶτα κι' ἀρχῆς θὰ πιάντς τὸν
φύλλον

φύλλον. Θά θέκς άτον κα' άνάσκηλα. Θά τσοκεύς άπάν σάποδάρια καί τήν καρδίαν άτ', νά μή έπορεϊ καί λαταρίζ' ό φύλλον. "Υστερα θ' άνοϊς τό στόμαν άτ' καί θά ζύντε άπ' άτου σό φάρμακον, ντό έπούλτσα σε, όλίγον άπέσ' όλίγον. "Υστερα θ' άφήντε τόν φύλλον. "Εκείνος άσό έκούρτεσεν όλίγον φάρμακον, ναί ήμπορεϊ... νά λαγγεύ μίαν δέσθερον κι' άλλο, άμαν τρόπος 'η έν θά φοφα.

- "Ημαρτα κι' άσό θάμα σ', εϊπεν ή γυναίκα. "Ασό πιάν τόν φύλλον κι' ύστερα, γλύνα τον μέ τό νύχι μ', έν ανάγκη νά έφτάγω άτά όλια ντό εϊπες; Θά θέκα τον κα' κι' άνοίγω τόν στόμαν άτ' καί

- "Η άέτε κά ίνεται, εϊπεν εκείνος. "Εγώ τό φράγκον επάίρα, έσύ άμον ντό θέλτε ποϊσον.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Μέχρι έδω τό παραδοσιακό μέρος τής έκπομπής. Στή συνέχεια άκούσετε νεοποντιακά τραγοϋδια, ποϋ οι ρυθμοί καί ή βάση τής μελωδίας τους ακολουθοϋν τήν παλιά ποντιακή παραδοσιακή μουσική κατεύθυνση. (3 σκοποί).

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

"Εδω τελειώνει ή εκπομπή μας. "Κοντά σας καί πάλι τήν έρχόμενη εβδομάδα τήν ίδια μέρα καί ώρα.

. Σ Η Μ Α

"Ακούσατε τήν λαογραφική εκπομπή τής "ανελληνίου "Ενώσεως "ποντιακών Σωματείων - Ποντιακή "Ηχώ - ποϋ γράφει καί επιμελείται ό Στάθης Εϋσταθιάδης.-

. τό σημα σβήνει.